

KOMENTAR NOVOG PRAVILNIKA O OCENJIVANJU UČENIKA U OSNOVNOM OBRAZOVANJU I VASPITANJU - "Sl. glasnik RS", br. 67/2013

- **Precizirani način i postupak ocenjivanja i utvrđivanja zaključne ocene** •

Na osnovu ovlašćenja iz člana 109. stav 5. **Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Sl. glasnik RS", br. 72/2009, 52/2011 i 55/2013 - dalje: Zakon)**, ministar prosvete, nauke i tehnološkog razvoja doneo je **Pravilnik o ocenjivanju učenika u osnovnom obrazovanju i vaspitanju ("Sl. glasnik RS", br. 67/2013, stupa na snagu 8.8.2013, a primenjuje se počev od školske 2013/2014. godine - dalje: Pravilnik)**.

Pravilnikom se utvrđuju način, postupak i kriterijumi ocenjivanja učenika i odraslih u osnovnom obrazovanju i vaspitanju.

Svrha i principi ocenjivanja

Ocenjivanjem se obezbeđuje praćenje ostvarivanja propisanih ciljeva, ishoda i standarda postignuća učenika u toku savladavanja školskog programa.

Članom 2. Pravilnika, propisani su **principi ocenjivanja, i to:**

1. objektivnost,
2. relevantnost,
3. korišćenje različitih tehnika i metoda ocenjivanja,
4. pravičnost,
5. redovnost - blagovremenost,
6. odsustvo diskriminacije pri ocenjivanju, kao i
7. uvažavanje individualnih razlika, potreba, uzrasta i sl.

Vrste ocenjivanja učenika

Učenik se ocenjuje iz predmeta i vladanja, u skladu sa Zakonom, posebnim zakonom i Pravilnikom.

Pravilnikom se propisuje ocenjivanje kao:

1. **formativno** (redovno proveravanje postignuća i vladanja učenika koje se po pravilu evidentira) i
2. **sumativno** (vrednovanje postignuća na kraju programske celine ili klasifikacionog perioda, ocene su uvek brojčane i unose se u evidenciju o obrazovno-vaspitnom radu).

Ocena iskazuje meru napredovanja i razvoja učenika, javna je - saopštava se odmah, i obrazložena.

Učeniku se ne može umanjiti ocena iz predmeta zbog neprimerenog ponašanja i njegovog odnosa prema vannastavnim aktivnostima.

Članom 5. Pravilnika propisano je da kada se ocenjuje učenik iz predmeta gde do izražaja dolaze njegove sposobnosti i sklonosti, ukoliko učenik nema takve sposobnosti uzima se u obzir njegovo napredovanje u odnosu na prethodna postignuća, mogućnosti (muzička kultura, fizičko i sl.).

Učenik kome je potrebna dodatna podrška u obrazovanju ocenjuje se na osnovu ostvarenosti ciljeva i postignuća u savladavanju individualnog obrazovnog plana.

Ocena je brojčana i opisna.

Opisna ocena izražava ostvarenost propisanih ciljeva i standarda, angažovanje učenika u nastavi, napredovanje, preporuku za dalje napredovanje.

Brojčana ocena izražava stepen ostvarenosti ciljeva i standarda, angažovanje učenika u nastavi.

Učenik se ocenjuje opisno iz izbornih predmeta propisanih Zakonom - verska nastava i građansko vaspitanje, na osnovu ostvarenih ciljeva i postignuća.

Brojčano ocenjivanje se obavlja na osnovu kriterijuma - da li učenik ostvaruje:

- veoma značajan napredak u savladavanju programa predmeta i to potpuno samostalno (5),
- značajan napredak u savladavanju programa predmeta - potpuno samostalno (4),
- napredak u savladavanju programa predmeta - potpuno samostalno (3),
- minimalni napredak u savladavanju programa predmeta uz pomoć nastavnika (2), ili
- ne ostvaruje minimalni napredak u savladavanju programa predmeta ni uz pomoć nastavnika (1).

U postupku ocenjivanja, **na početku školske godine** nastavnik procenjuje prethodna dostignuća učenika, to je **inicijalno procenjivanje koje se ne ocenjuje**, već služi za **planiranje rada nastavnika**.

Usmene i pismene provere postignuća

Učenik se ocenjuje na osnovu usmene i pismene provere postignuća, kao i praktičnog rada.

Usmene i pismene provere duže od 15 minuta upisuju se u dnevnik i objavljuju na oglasnoj tabli ili internet stranici škole (do kraja treće nastavne nedelje u polugodištu).

Raspored provera utvrđuje direktor na predlog odeljenskog veća, a nastavnik obaveštava učenike o sadržajima iz kojih će se vršiti provera, najkasnije pet dana pre provere.

Moguća je najviše jedna provera u danu, a dve u nastavnoj nedelji.

Provere u trajanju do 15 minuta se ne najavljuju.

U toku jednog časa učenik može biti samo jednom ocenjen.

Ocena iz pismene provere znanja upisuje se u dnevnik najkasnije u roku od osam dana od dana provere, posle toga se poništava.

Ukoliko prilikom **pismene provere više od polovine učenika odeljenja dobije nedovoljnu ocenu**, provera se poništava za učenika koji je dobio nedovoljnu ocenu, a ako nije zadovoljan ocenom ocena se takođe može poništiti. U tom slučaju provera se ponavlja (samo jednom) na posebnom času, a pre ponovne provere obavezan je dopunski rad nastavnika sa učenicima.

Ocenu na ispitu utvrđuje komisija, glasanjem (većinom glasova ukupnog broja članova).

Zaključna ocena

U prvom razredu sve ocene su opisne.

U ostalim razredima, zaključna ocena iz predmeta je brojčana, a opisna je iz verske nastave i građanskog vaspitanja.

Zaključna ocena ne može se utvrđivati ako učenik nije ocenjen najmanje četiri puta u toku jednog polugodišta, izuzev ako se radi o predmetu gde je nedeljni fond časova jedan, kada je broj ocena u polugodištu najmanje dve.

Ako je učenik redovno pohađao nastavu, a nema dovoljan broj ocena, nastavnik (ili njegova zamena u slučaju sprečenosti) ga ocenjuje na posebno organizovanom času, uz prisustvo odeljenskog starešine, pedagoga i psihologa.

<p>Pravilnikom je propisano da zaključna ocena iz predmeta ne može biti veća od najveće pojedinačne ocene upisane u dnevnik (dobijene bilo kojom tehnikom provere) i ne može biti manja od aritmetičke sredine svih pojedinačnih ocena.</p>
--

Ocenjivanje vladanja učenika

Vladanje učenika **ocenjuje se najmanje dva puta u toku polugodišta**, s tim što je **od I do V razreda ta ocena opisna**, u toku i na kraju polugodišta, a **od VI do VIII razreda ocena je opisna u toku polugodišta, a brojčana na kraju polugodišta (prvog i drugog) i utiče na opšti uspeh.**

Prilikom ocenjivanja vladanja učenika sagledava se njegovo ponašanje u celini.

Vladanje odraslih se ne ocenjuje.

Ocena iz vladanja smanjuje se zbog izrečene vaspitno-disciplinske mere, a može se smanjiti i zbog izrečene vaspitne mere.

Opisna ocena iz vladanja izražava se kao opis odnosa učenika prema obavezama, i to:

- u potpunosti izvršava obaveze u školi,
- uglavnom izvršava obaveze u školi;
- delimično izvršava obaveze u školi;
- uglavnom ne izvršava obaveze u školi;
- ne izvršava obaveze u školi.

Opis ponašanja prema drugima (učenicima, zaposlenima, imovini) iskazuje se kao:

- predstavlja primer drugima,
- ima najčešće korektan odnos prema učenicima, zaposlenima, imovini,
- ponekad se neprimereno odnosi,
- često ima neprimeren odnos i
- najčešće ima neprimeren odnos prema učenicima, zaposlenima, imovini.

Opšti uspeh i obaveštavanje roditelja učenika

Na kraju oba polugodišta nastavnik daje mišljenje o radu i napredovanju učenika i isto se unosi u đlačku knjižicu.

Opšti uspeh učenika je aritmetička sredina pozitivnih zaključnih brojčanih ocena iz obaveznih predmeta, obaveznih izbornih predmeta i iz vladanja (osim za učenika do petog razreda gde se ocena iz vladanja ne uzima u obzir i opisna je).

Opšti uspeh se ne utvrđuje učeniku koji nije ocenjen iz nekog predmeta (i predmeta koji se ocenjuje opisno) ili ima nedovoljnu ocenu.

Pravilnikom je propisana obaveza odeljenskog starešine da **najmanje četiri puta godišnje obavesti roditelje o postignućima učenika, a ako roditelj ne dolazi u školu obaveštava ga pismenim putem.**

U postupku ocenjivanja nastavnik beleži podatke o postignućima učenika u **propisanoj evidenciji i u svojoj pedagoškoj dokumentaciji, koja sadrži podatke o učeniku, njegovim individualnim svojstvima, podatke o proveru postignuća, angažovanju učenika, napredovanju, datim preporukama, ponašanju.**

Prema završnim odredbama Pravilnika, njegovim stupanjem na snagu stavljen je van snage Pravilnik o ocenjivanju učenika u osnovnom obrazovanju i vaspitanju ("Sl. glasnik RS", br. 74/2011).